

ОРГАНІЗАЦІЙНІ КОМУНІКАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ: ОБЛІКОВИЙ КОНТЕКСТ

У статті розглянуто особливості організаційних комунікацій облікового типу задля визначення базових компонентів та опису притаманних їм властивостей як основи обґрунтування та формулювання концептуальних засад комунікаційного процесу в межах облікової системи та в міжсистемному порядку

Постановка проблеми. Пріоритетним завданням топ-менеджменту є підвищення ефективності управління підприємством шляхом впровадження інновацій та здійснення перетворень на різних ієрархічних рівнях управління. Реалізація даного завдання впливає на створення вартості підприємств як нового об'єкта управління. Не останнє значення в даному процесі відводиться інформаційному забезпеченню, що здійснюється через відповідну реалізацію функцій бухгалтерського обліку як системи інформаційного типу та її значення у налагодженні внутрішніх та зовнішніх комунікацій. У зв'язку з цим необхідним є дослідження властивостей бухгалтерського обліку не лише як інформаційної, а й комунікаційної системи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та методологічні проблеми організаційних комунікацій вирішували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема дослідження проблем теорії комунікації здійснено М.А. Васілік, К. Девісом, Дж.В. Ньюстромом, С.Т. Папаєвим, В.Н. Переверзевим, С. Столом (С. Stohl), М. Столом (M. Stohl). Вивчення проблематики організаційних комунікацій з позиції теорії управління представлено в працях О.С. Віханського, Р.Л. Дафта, А.К. Казанцева, Е.М. Короткова, Дж.К. Лафта, А.І. Наумова, І.В. Сіменко. Зосередження уваги на міжсуб'єктній взаємодії в комунікаційному процесі здійснено в працях Р. Акоффа, Є.А. Борісова, Г.В. Бороздіної, Е. Гофмана, А.В. Карпова, О.І. Матяш (O.I. Matyash). Вплив інформації на процес обробки та сприйняття повідомлення досліджували Санджен Чанг (Sungeun Chung), Едвард Л. Фінк (Edward L. Fink). Комунікації в бізнес-одиницях та їх структурні компоненти досліджувалися М.Б. Бергельсоном, Ч. Бернардом (Ch. Barnard), Б.М. Жуковим, Б. Кверком, Ж.Б. Масліковою, В.О. Співаком. Особливості та основні проблеми комунікаційної взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем та вплив останнього на даний процес розкривається в працях Дж. Крепса (G. Kreps), Д. О'Хейр (D. O'Hair), Е.Ф. Хандамової, М.Б. Щепакіна. Особливості управління комунікаціями підприємства досліджено А.Б. Зверінцевим, А.С. Орловим, Т.М. Орловою, В.М. Шепелем. Проблематика формування зворотного зв'язку як елементу комунікації розкривається Р. Андерсоном (R. Anderson), Т.Б. Грінном (T.B. Green), К.В. Доунсоном (C.W. Downs), К. Кафманом (C. Cuffman), П.Дж. Клемпіттом (P.G. Clampitt), Дж.Т. Кніппеном (J.T. Knippen), Дж.Ф. Крегеном (J.F. Cragan), К.А. О'Рейлі (C.A. O'Reilly), К.Х. Робертсом (Roberts K. H.), В. Россом (V. Ross), Д.К. Шілдсом (D.C. Shields). Єрмакова Н.А. [3, с. 41] досліджувала специфіку комунікаційних процесів між компонентами економічного простору управлінського обліку, що конструюється та тим простором, що реконструюється.

Однак в даних працях відсутня орієнтація на розгляд місця системи обліку в даному процесі, що зумовлює актуальність здійснення дослідження в даному напрямі.

Мета дослідження. Дослідження особливостей організаційних комунікацій облікового типу задля визначення базових компонентів та опису притаманних їм властивостей як основи обґрунтування та формулювання концептуальних засад комунікаційного процесу в межах облікової системи та в міжсистемному порядку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність функціонування системи управління залежить від налагодження інформаційних комунікаційних зв'язків між елементами даної системи, зокрема на рівні облікових комунікаційних зв'язків, виходячи із інформаційної спрямованості облікової системи. Комунікаційна функція описує роль, яку виконує облікова система відносно системи управління, виступаючи системоутворючим фактором, що зумовлює розвиток облікової системи в частині адаптації її структури відносно вимог середовища як сукупності підсистем управління.

Комунікація в організаційному контексті включає взаємодію між людьми. Це процес обміну інформацією та передача даних між окремими людьми або їх групами [11, с. 272].

Під організаційною комунікацією розуміють процеси комунікації в межах підприємства, що передбачають обмін інформацією між особами або групами, які працюють у корпорації, тобто пересилання даних від суб'єкта (точки передачі повідомлення) до об'єкта (точки отримання) без зміни послідовності або структури змісту [3]. Мільнер Б.З. визначає організаційні комунікації як процес, за допомогою якого керівники розвивають надання інформації великій кількості людей всередині підприємства та окремими індивідами та інститутами за її межами [11, с. 272]. Разом з тим в економічній літературі для позначення даних процесів використовують поняття "корпоративна комунікація". Під корпоративною комунікацією, розуміють процес збору інформації в бізнес-середовищі, формування на цій основі повідомлень і їх передачу з метою одержання певних економічних результатів [9, с. 21].

Джуел Л. вказує на те, що "значна частина сучасної літератури з комунікаційного процесу, як і раніше, присвячена комунікаційним зв'язкам між керівником та підлеглим" [7, с. 569-573], однак можна констатувати відсутність ґрунтовних досліджень в розгляді облікової системи як основної комунікаційної системи підприємства.

Враховуючи те, що за даними експертних досліджень керівники втрачають понад 75-95 % часу на комунікації [11, с. 272] та виходячи із того, що бухгалтерський облік є основною інформаційно-комунікаційною підсистемою управління дослідження спрямуємо на:

- здійснення аналізу стану системи бухгалтерського обліку та ідентифікації факторів впливу на якість організаційної комунікації облікового типу, задля опису проблеми;

- формування гіпотези, яка полягає у тому, що система бухгалтерського обліку є інформаційно-комунікаційною системою, виступаючи ланкою, що поєднує підсистеми управління різного ієрархічного рівня та її підтвердження шляхом побудови внутрішньо комунікаційних зв'язків між підсистемами управління, які б нівелювали негативний вплив перешкод даного процесу, в т.ч. уникнення ентропії за Н. Вінером, т.то розпорошення при інформаційному обміні, неадекватне сприйняття змісту інформаційного повідомлення, що зумовлене неспівпаданням процесів кодування та розшифровування інформаційного повідомлення та усунення негативних тенденцій, що обумовлені даними процесами;

- формування концепції ефективної організаційної комунікації облікового типу як основи ітерації (переходу на новий рівень наукового знання в частині послідовності процедур досягнення належного рівня організаційної комунікації облікового типу як основи максимізації вартості підприємства через підвищення ефективності системи менеджменту підприємства).

Ефективність функціонування суб'єктів господарювання в значній мірі залежить від ефективності системи управління, на рівень якої впливають якісні параметри внутрішньо комунікаційних зв'язків між підсистемами управління. Орієнтація діяльності підприємств на максимізацію їх вартості є передумовою формування нових вимог до управлінського персоналу з боку власників, зокрема щодо необхідності врахування впливу будь-яких рішень або дій, що приймаються відповідними суб'єктами різного ієрархічного рівня, на вартість підприємства з метою забезпечення можливості її зростання у довгостроковій перспективі. Нові вимоги до менеджерів, є причиною виникнення потреби в отриманні інформації необхідної для визначення вартості, спостереження за процесом її формування, визначення факторів, які впливають на вартість, а також визначення напрямів та сили їх впливу, що призводить до модифікації завдань, які ставляться перед бухгалтерським обліком та зумовлює необхідність вдосконалення організаційної комунікації облікового типу.

Від ефективності організації бухгалтерського обліку, зокрема в частині налагодження внутрішньо комунікаційних зв'язків між підсистемами та рівнями управління залежить його здатність належним чином реагувати на інформаційні запити управлінського персоналу та, відповідно, спричиняючи вплив на рівень ефективності роботи останнього. При цьому, для оцінки ефективності системи бухгалтерського обліку як системи інформаційного типу науковці пропонують використовувати ряд індикаторів, зокрема, А. Ніколеоу (A. Nicolaou) – показники, які характеризують рівень задоволення користувачів якістю інформації, а саме: зміст інформації, що надається користувачам, точність, форма представлення, легкість використання, вчасність [2, с. 95], Л. Гордон (L. Gordon) та Д. Міллер (D. Miller) – показники, які характеризують обсяг нефінансової інформації, та інформації про зовнішнє середовище, яка генерується даною системою, частота звітності та адаптивність до потреб структурних підрозділів [1].

Здійснимо аналіз перешкод ефективної організації комунікаційного процесу облікового типу. Так, А.К. Феденя до основних перешкод в організаційних комунікаціях відносить: викривлення повідомлень, інформаційне перевантаження (перевантаження виникає в результаті надмірності інформації в повідомленні, тобто її надходить більше, ніж необхідно для прийняття управлінських рішень); незадовільна структура підприємства (багато численні рівні управління створюють передумови інформаційних викривлень, оскільки кожен наступний рівень менеджменту може корегувати та відфільтровувати повідомлення) [15, с. 129]. Павленко А.Ф., А.В. Войчак та Т.О. Примак до перешкод в організаційних комунікаціях, крім вищенаведених, відносять некомпетентність працівників та нерозуміння, розбіжності та конфлікти між відділами і конкретними працівниками [12].

Якщо говорити про організаційні комунікації облікового типу (облікові комунікації), то на нашу думку вони об'єднують як технічне, так і соціальне значення поняття комунікації та є процесом обміну обліковою інформацією між елементами системи управління різного ієрархічного рівня, базуючись на різноманітті зв'язків між даними елементами задля підвищення злагодженості у їх функціонуванні та взаємодії (внутрішні комунікації) та між системами зовнішнього середовища (зовнішні комунікації). Рівень налагодження облікових комунікацій прямо пропорційно впливає на ефективність системи управління підприємством та на його вартість в цілому.

Відносно облікових комунікацій, то основними перешкодами їх ефективності слід вважати: недотримання (порушення) якісних властивостей інформації в т.ч. її викривлення та асиметричність; вибір неефективного типу організації комунікаційних мереж між обліковою системою з іншими підсистемами управління; відсутність системних інформаційних зв'язків облікової системи з іншими підсистемами управління різного ієрархічного рівня та іншими структурними елементами системи менеджменту;

інформаційне перевантаження в розрізі працівників, центрів відповідальності; відсутність чіткості інформаційного повідомлення згенерованого обліковою системою в розрізі наповнення, обсягу та виходячи із необхідності дотримання рівня конфіденційності при його передачі між елементами системи управління.

Здійсимо параметризацію якісних характеристик організаційних комунікацій як базису ідентифікації параметрів якості облікових комунікацій на основі яких будуватиметься відповідна концепція організаційної комунікації облікового типу.

Сіменко І.В. виділяє наступні параметри якості організаційних комунікацій: 1) якість інформації; 2) швидкість; 3) статус каналу передачі; 4) напрямок інформаційного потоку [13, с. 120].

При формуванні комунікаційних зв'язків облікового типу необхідно враховувати реалізацію організаційних механізмів, т.то механізмів формування (кон'югація (поєднання комплексів), інгресія (входження елементів одного комплексу в інший) та дезінгресія (розпад, поділ комплексу)) та регулювання систем відповідно до тектології О.О. Богданова [5].

Внутрішньосистемний та міжсистемний аналіз як основа формування комунікаційних зв'язків облікового типу дає можливість констатувати наступні особливості бухгалтерського обліку як системи (табл. 1).

Таблиця 1. Реалізація організаційних механізмів в обліковій системі: внутрішньо та міжсистемний підхід

Організаційні механізми	Міжсистемна реалізація	Внутрішньо системна реалізація
Механізми формування		
Кон'югація	Формування єдиного інформаційного поля шляхом реалізації комунікаційної функції бухгалтерського обліку, що передбачає чітку взаємодію всіх підсистем управління (планування, економічного аналізу, контролю) з обліковою системою через регулювання процесу обміну інформаційними потоками	Формування єдиної інформаційно-комунікаційної системи через поєднання фінансового, управлінського та податкового обліків як комплексів, в ході реорганізації яких утворюються комплекс нового якісного рівня
Інгресія	Входження одного елементу комплексу в інший проявляється через проекцію кожної підсистеми управління в системі обліку, що реалізується через структуру її функцій: система планування – функція планування, система контролю – контрольна функція; система економічного аналізу – аналітична функція; система планування – прогностична функція	Підсистеми бухгалтерського обліку, які ідентифікуються авторами як окремі системи (фінансовий, управлінський та податковий облік) створюють одну комплексну систему бухгалтерського обліку, входячи одна в одну в розрізі ключових елементів
Дезінгресія	Паралелізація окремих елементів, що обумовлено впливом цілого ряду факторів внутрішнього та зовнішнього середовища (нормативно-правове регулювання тощо)	

Реалізація організаційних механізмів має першочерговий вплив на якісні параметри облікових комунікацій, зокрема врахування кон'югації та інгресії, а також уникнення дезінгресії, зокрема в частині уніфікованості нормативного регулювання облікового відображення фактів господарського життя, т.то забезпечення відповідності регулювання бухгалтерського обліку вимогам податкової системи, формування синхронності у взаємодії підсистем управління, що виключає дуалістичність механізму формування інформації (дублювання інформаційних потоків на різних рівнях управління) та забезпечує внутрішньосистемну узгодженість.

Виходячи з цього комунікаційні процеси облікової системи можуть мати внутрішньосистемний характер та міжсистемний характер. Комунікаційний процес облікової системи внутрішньосистемного характеру передбачає процес обміну інформацією між елементами облікової системи з метою забезпечення інформаційних запитів внутрішніх та зовнішніх відносно системи користувачів повною та релевантною інформацією. Комунікаційний процес облікової системи міжсистемного характеру є процесом забезпечення передачі інформації з налагодженням відповідного зворотного зв'язку між елементами інших систем управління нижчого ієрархічного рівня.

Структуруємо процес облікових комунікацій (рис. 1).

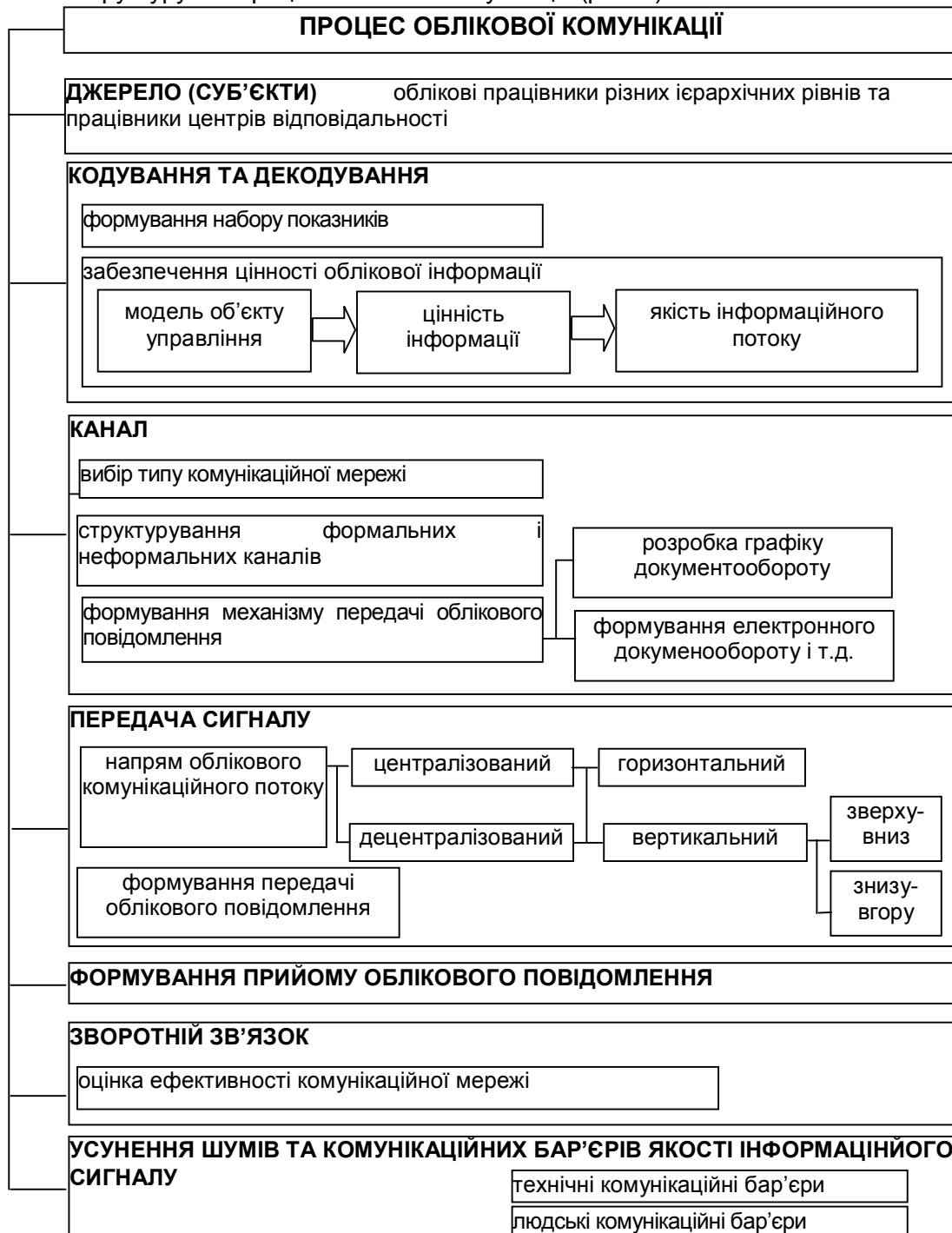


Рис. 1. Етапи та елементи облікових комунікацій

Кодування та декодування інформації як елементи облікової комунікації здійснюють суттєвий вплив на ефективність управлінських рішень.

Кодування як елемент облікової комунікації передбачає формування системи показників на запит відповідного суб'єкта. При цьому необхідно враховувати, що в системах управління цінність інформації (в т.ч. облікової) зумовлена її значенням для правильного вибору рішення. Інформація, яка ніяк не впливає на вибір рішення некорисна, вона не має ніякої цінності. Більше того, відволікатиме увагу та сили системи управління хоча б на осмислення її змісту, найпростіший аналіз з метою визначення можливості її використання при управлінні, вимагає певних затрат ресурсів на її сприйняття, створюючи, так званий «інформаційний шум» вона приносить певну шкоду [10, с. 107].

В цілому процес організації облікової комунікації повинен бути зорієнтований на забезпечення належного рівня якості інформаційного потоку як сукупності облікових повідомлень, що забезпечують реалізацію функцій управління та впливають на ступінь ефективності даного процесу. При цьому необхідно враховувати вплив моделі об'єкту управління на цінність облікової інформації та вплив даного якісного показника на якість інформаційного потоку, останній параметр зумовлює ефективність функціонування підсистем управління як компонентів, що забезпечують процес прийняття та реалізації управлінського рішення.

При цьому необхідно враховувати специфічні характеристики інформаційних облікових потоків (табл. 2).

Таблиця 2. Характеристика інформаційних облікових потоків: класифікаційний розріз

№ з/п	Вид інформаційного облікового потоку	Характеристика
<i>1. Відносно стану об'єкту управління</i>		
1.1	випереджаючі	інформаційний обліковий потік розкриває прогностичний стан об'єкту облікового відображення внаслідок прийняття управлінських рішень та/або внаслідок документального оформлення господарських операцій, що повинні відбутися в майбутньому (оформлення заявки на придбання готової продукції т.д.)
1.2	синхронні	паралельність інформаційного облікового потоку стану об'єкту (напр. матеріальним потокам підприємства, грошовим потокам і т.д.)
1.3	наступні	відзначається розривом в часі, тобто розкриває фактичний стан об'єкту із запізненням
<i>2. Відносно облікової системи</i>		
2.1	внутрішні	інформаційні облікові потоки в межах системи бухгалтерського обліку
2.2	внутрішньосистемні	інформаційні облікові потоки між підсистемами управління
2.3	зовнішні	інформаційні потоки із зовнішніми системами (інститутами) відносно суб'єкта господарювання
<i>3. За ієрархічним рівнем</i>		
3.1	однорівневі	формуються та використовуються на одному ієрархічному рівні управління
3.2	багаторівневі	формуються на одному ієрархічному рівні управління з наступним виходом на різні ієрархічні рівні

В цілому інформаційні облікові потоки повинні відповідати наступним якісним вимогам: відповідності (інформаційні облікові потоки повинні розкривати реальний стан об'єкту управління); оперативності (вчасне генерування інформації про стан об'єкту); раціональності (структура інформаційного облікового потоку повинна корелюватися з цінністю інформації); спрямованості (потік повідомлень здійснюється згідно принципів дотримання економічної безпеки суб'єкта господарювання).

Отже, кодування та декодування як етап комунікаційного процесу впливають на рівень ефективності обміну інформацією як продуктом облікової системи між відповідними суб'єктами.

Під комунікаційним каналом слід розуміти реальну або уявну лінію зв'язку (контакту), за якою повідомлення рухаються від комунікатора до реципієнта [14, с. 51]. Вибір та опис каналу як елементу облікової комунікації забезпечить удосконалення внутрішньо та зовнішньо системних комунікацій підприємства облікового типу.

Ефективність функціонування підсистем управління залежить від швидкості, точності отримання інформації від облікової системи та ступеня задоволеності рівнем її цінності в конкретній ситуації, що, в свою чергу, обумовлює вибір відповідного типу комунікаційної мережі. Проаналізуємо кожен з типів комунікаційної мережі на міжсистемному рівні, оскільки вони можуть використовуватися і в міжсуб'єктних комунікаціях (табл. 3).

Таблиця 3. Типи комунікаційної мережі: міжсистемний рівень

№ з/п	Тип комунікаційної мережі	Характеристика в розрізі критеріїв
1	2	3
1.	<p>Коло</p> <pre> graph TD SP[СП] --> SBO[СБО] SBO --> SK[СК] SK --> SEA[СЕА] SEA --> SP </pre>	<p>Швидкість передачі інформації досить низька. Точність передачі інформації на задовільному рівні. Рівень задоволеності обліковою інформацією достатньо високий. Наявність зворотного зв'язку, що дозволяє вносити зміни в планові показники на наступний період, виходячи із результатів аналізу відхилень отриманих в звітному періоді</p>
2.	<p>Ланцюг СП → СБО → СК → СЕА</p>	<p>Швидкість передачі інформації на високому рівні. Точність передачі інформації на високому рівні. Рівень задоволеності обліковою інформацією достатньо високий</p>
3.	<p>Y-типу СП → СК → СЕА СБО → СК</p>	<p>Швидкість передачі інформації середня. Точність передачі інформації на достатньо високому рівні. Рівень задоволеності обліковою інформацією середній. За даного типу комунікаційної мережі система контролю замикає систему планування та облікову систему, одночасно виконуючи роль посередника в комунікаційному процесі відносно системи аналізу, що дозволяє контролювати їх діяльність</p>

Продовження табл. 3

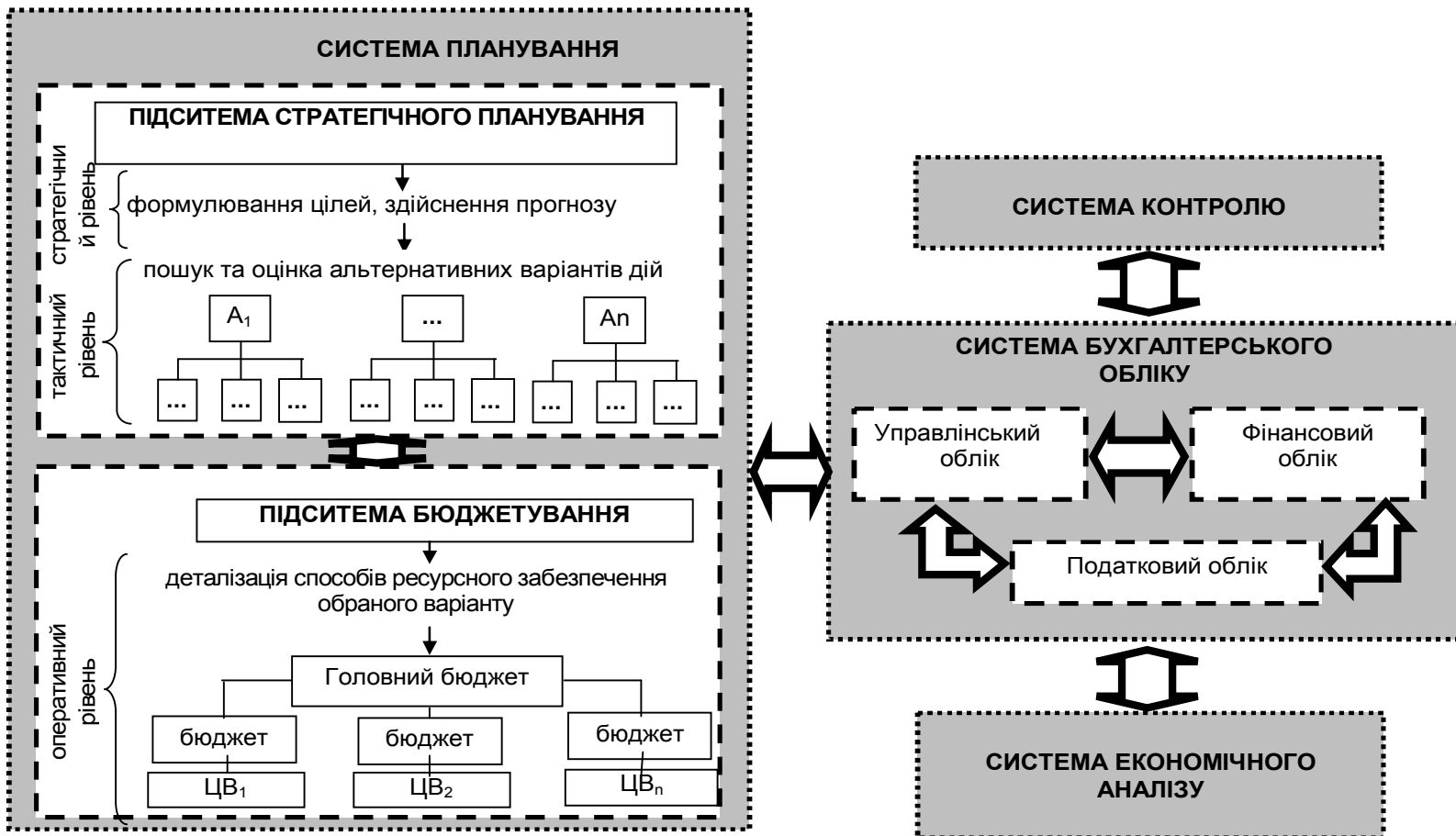
1	2	3
4.		<p>Швидкість передачі інформації велика. Точність передачі інформації на високому рівні. Рівень задоволеності обліковою інформацією достатньо високий. Система бухгалтерського обліку за даного типу комунікаційної мережі виступає реципієнтом та центральним комутатором, що полегшує та пришвидшує комунікаційний процес на підприємстві, дозволяє уникнути розбіжностей у змістовному наповненні інформаційного повідомлення згенерованого на різних ієрархічних рівнях підприємства</p>
<p>*Примітка: СП – система планування, СБО – система бухгалтерського обліку, СК – система контролю, СЕА – система економічного аналізу</p>		

Ефективність комунікацій обумовлюється як кількістю каналів зв'язку, так і характером зв'язку. Мінімізація шумів досягається шляхом мінімізації кількості каналів зв'язку в обліковій комунікаційній мережі.

На проблемі інтеграції комунікацій наголошує І.П. Яковлев, вказуючи на те, що практика свідчить, що якщо всі види діють в системі, то ефект, що досягається, може бути максимальним. Теоретичний аспект пов'язаний з аналізом взаємозв'язку всіх конкретних комунікацій та пошуку шляхів та засобів досягнення їх системної цілісності, яка дає найбільший практичний результат. Це складна теоретична та управлінська проблема [16, с. 207].

Однак, враховуючи необхідність уникнення дублювання та викривлення інформації як основи підвищення рівня її асиметрії найбільш доцільним вважаємо тип комунікаційної мережі «колесо» (рис. 2). При цьому даний тип комунікаційної мережі передбачатиме необхідність структурування інформаційних потреб відносно облікової системи як основи управління її інформаційними потоками; налагодженість зворотного зв'язку як сигналу про рівень якості інформаційних потоків.

Комунікаційні процеси між підсистемами управління передбачають розробку як вертикальних, так і горизонтальних взаємозв'язків між обліковою системою та компонентами реципієнта, який при зворотному напрямі руху інформації відносно облікової системи виступає комутатором. За умови застосування моделі побудови облікових комунікаційних зв'язків за типом комунікаційної мережі «колесо» усувається багатоканальність передачі інформації, а також дублювання звітності перед різними суб'єктами-запиту, сигнал від яких надходить з різних ієрархічних рівнів. Єдиний канал, що зв'язує систему обліку з іншими підсистемами забезпечує одноразову передачу інформації, а також інтеграцію всіх підсистем управління, що реалізується через комплексне одновекторне спрямування інформаційних потоків відносно системи бухгалтерського обліку. Інтеграція інформаційних потоків забезпечить по-перше, отримання інформації відповідного рівня цінності для забезпечення управлінських запитів; по-друге, інтеграцію між субординуючими (вертикальні зв'язки) та координуючими (горизонтальні зв'язки) рівнями.



Умовні позначення:



комунікаційний зв'язок

A

альтернативний варіант

ЦВ

центр відповідальності

Рис. 2. Модель побудови облікових комунікаційних зв'язків за типом комунікаційної мережі "колесо"

Ефективність організаційних комунікацій облікового типу залежить від впливу двох груп факторів: 1 група – організаційні фактори (тип організаційної структури суб'єкта господарювання, кількість ієрархічних рівнів, упорядкованість формальних і неформальних каналів зв'язку, рівень їх інформаційного перевантаження); 2 група – індивідуальні фактори (обумовлені рівнем кваліфікації суб'єктів, що виступають в якості комутаторів та реципієнтів).

При цьому необхідно врахувати необхідність формування та формалізації каналів інформаційного обміну обліковою інформацією не лише в міжсистемному порядку (т.т.о з іншими підсистемами управління), а й у внутрішньосистемному (між складовими елементами облікової системи).

Структура підприємства описує стійкі комунікаційні зв'язки всередині підприємства та способи суб'єктної взаємодії, при цьому необхідно за допомогою облікової комунікації синхронізувати інформаційний потік враховуючи діадні зв'язки (суб'єкт-суб'єкт) в розрізі симетричності та змістовного наповнення інформації, частоти зв'язку тощо.

На етапі формування прийому облікового повідомлення у міжсистемних комунікаціях необхідно враховувати правильність його інтерпретації відповідним суб'єктом, що, в цілому, позначається на ефективності даного процесу. При цьому слід дотримуватися як раціональності, так і регламентації в процесі передачі-прийняття облікових повідомлень. У внутрішньосистемній комунікації переважатиме регламентація обміну даними між елементами системи.

При розгляді зовнішніх інформаційних облікових потоків, які утворюють в цілому зовнішню комунікацію підприємства необхідним є дослідження процесу формування нефінансової звітності як основного джерела інформації про вартість підприємства для зовнішніх відносно суб'єкта господарювання інститутів. При цьому комунікація в даному контексті відіграє одну із визначальних ролей. Так, до більшості моделей управління соціальною відповідальністю компаній саме акцент здійснено на комунікаціях як каналах розповсюдження інформації про соціальний та економічний капітали підприємства. Прикладом може слугувати модель управління соціальною відповідальністю іспанської телекомунікаційної компанії Telefonica у якій визначено п'ять етапів: 1) внутрішня діагностика – самодіагностика усіх можливих нефінансових ризиків діяльності компанії; 2) зовнішня діагностика – залучення груп впливу до аналізу; 3) затвердження та впровадження проектів та програм; 4) поступ – досягнення визначених віх у впровадженні проекту; 5) комунікація [6, с. 6].

На етапі усунення шумів та комунікаційних бар'єрів в комунікаційному процесі необхідно враховувати той факт, що принципової різниці між шумом та інформацією немає. Те, що для одного інформуємого є інформацією, для іншого є шумом, тобто непотрібними, некорисними даними. "... Шум, – пише У. Росс Ешбі, – за сутністю не відрізняється від будь-якої іншої форми різноманіття" [4, с. 196].

Висновки та перспективи подальших досліджень. В ході дослідження доведено доцільність розгляду бухгалтерського обліку як інформаційно-комунікаційної системи, виходячи із структури її елементів. Це, в свою чергу, обумовлює необхідність формування внутрішньо та міжсистемних комунікаційних зв'язків. При цьому необхідно враховувати той факт, що ефективність функціонування облікової системи та системи управління в цілому залежить від виконання комунікаційної функції бухгалтерського обліку, яка формує вхід даних в інформаційний простір облікової системи та визначає напрям руху облікової інформації в межах даної системи, в системі управління підприємством (внутрішні комунікаційні зв'язки) та із інститутами зовнішнього середовища (зовнішні комунікаційні зв'язки).

В ході дослідження описано базові елементи комунікаційного процесу, представленого через послідовність етапів (джерело; кодування та декодування; канал; передача сигналу; формування прийому облікового повідомлення; зворотний зв'язок; усунення шумів та комунікаційний бар'єрів якості інформаційного сигналу) та запропоновано процедуру вибору відповідного елемента в розрізі етапів, виходячи з їх специфіки. Доведено доцільність побудови комунікаційної мережі за типом «колесо» на міжсистемному рівні організації комунікаційного процесу. Це обумовлено тим, що забезпечується усунення дублювання та викривлення інформації через налагодження чіткого структурування інформаційних потоків підприємства, що виступатиме базисом усунення асиметрії облікової інформації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Gordon, LA & Miller D.A Contingency Framework for the Design of Accounting Information Systems / Gordon, LA & Miller, D. // Accounting, Organizations and Society. – 1976. – vol. 1, no. 1. – pp. 59-69.*
2. *Nicolaou A.A. Contingency Model of Perceived Effectiveness of Accounting Information System: Organizational coordination and control effects / Nicolaou A.A // International Journal of Accounting Information Systems. – 2000. – № 1. – p. 191–105.*
3. *Автономова Н.С. Опыты философии языка / Н.С. Автономова. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2008. – 704 с.*
4. *Афанасьев В.Г. Социальная информация и управление обществом / В.Г. Афанасьев. – М.: Политиздат, 1975. – 408 с.*
5. *Богданов А.А. Тиктология: (всеобщая организационная наука): [В 2-х кн.] / А.А. Богданов; Редкол. Л.И. Абалкин (отв. ред.) и др. / Отд-ние экономики АН СССР. Ин-т экономики АН СССР. – Кн. 1. – М.: Экономика, 1989. – 304 с.*
6. *Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська. – К. – 2010. – 81 с.*
7. *Джуэлл Л. Индустриально-организационная психология / Л. Джуэлл. – СПб: Питер, 2001*
8. *Ермакова Н.А. Контрольно-информационные системы управленческого учета / Н.А. Ермакова. – М.: Экономистъ, 2005. – 296 с.*
9. *Жидков В.С. Глобализация: социокультурный аспект / Системные исследования культуры / В.С. Жидков, К.Б. Соколов. – СПб.: Алатейя, 2006. – С. 173 – 211.*
10. *Мамиконов А.Г. Принятие решений и информация / А.Г. Мамиконов. – М.: Наука, 1983. – 184 с.*
11. *Мильнер Б.З. Теория организации: [учебник] / Б.З. Мильнер. – [5-е изд., перераб. и доп.]. – М.: ИНФРА-М, 2006. – 720 с. – (Высшее образование)*
12. *Павленко А.Ф. Маркетингові комунікації: сучасна теорія і практика: монографія / А.Ф. Павленко, А.В. Войчак, Т.О. Примак. – К.: КНЕУ, 2005.*
13. *Сіменко І.В. Якість систем управління підприємствами: методологія, організація, практика: монографія / І.В. Сіменко. – Донецьк: [ДонНУЕТ], 2009. – 394 с.*
14. *Соколов А.В. Введение в теорию социальной коммуникации: [учеб. пособие] / А.В. Соколов. – СПб, 1996.*
15. *Феденя А.К. Менеджмент: [электронный учебно-методический комплекс] / А.К. Феденя. – Минск, 2006. – 180 с.*
16. *Яковлев И.П. Основы теории коммуникаций: [учеб. пособие] / И.П. Яковлев. – СПб, 2001. – 231 с.*